

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

IZDAJATELJ IN LASTNIK: „KMETSKA ŽUPANSKA ZVEZA“.

Izhaja dvakrat na mesec, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu „Občinske Uprave“ v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Posamezna številka 30 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo „Občinske Uprave“ v Ljubljani.

Cena oglasa je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Hranilnični regulativ.

(Konec.)

§ 20.

Hranilnice manjšega obsega smejo del svojih vlog v svrhu mobilne uporabe nalagati obrestonosno pri kakem večjem zavodu, s katerim so se prej tozadevno dogovorile, ako je to v pravih določeno in ako se je taka zveza obeh zavodov postavnim potom odobrila.

§ 21.

Hranilnice so glede vseh svojih listin in spisov podvržene kolkovni dolžnosti enako kakor drugi zasebni zavodi. Vendar pa je Njegovo Veličanstvo z Najvišjo odločbo z dne 10. avgusta 1841. blagovolilo najmilostljive dovoliti, da so hranilnične vlozne knjižice kolka proste, in da so od listin in spisov, ki pridejo v poštev pri posojilih, podvržene tako imenovanemu vrednostnemu koleku samo one listine, ki se uporabljajo mesto dolžnega pisma in to po razmerju danega posojila.

§ 22.

V predloge glede ustanavljanja hranilnic in v načrte tozadevnih pravil je sprejeti vsa določila, po katerih je skrbjeno za pokritje potrebščine, ki jo zahteva ustanovitev in vzdrževanje zavoda ter za redno upravo in za zadostno strogo nadzorstvo in kontrolo.

Ako ustanavlja hranilnico privatno društvo, ki se namerava šele ustanoviti, je pravila o ustanovitvi, obnovitvi in razpustu tega društva vedno natančno ločiti od pravil o ustanovitvi in upravi hranilnice.

Pri ustanovitvi takega privatnega društva je treba vedno vpoštevati one predpise, ki so splošno veljavni za ustanavljanje občekoristnih društev.

Posebno morajo pa ta društva predlagati primerna določila, ki jamčijo za pokritje glasom § 2. v prvi dobi obstoja zavoda narasle izdatke in za morebitne

izgube, ter za ustanovitev rezervnega zaklada, dalje če in na kak način se izvrši sprejemanje novih udov v ustanovno društvo in končno na kak način hoče društvo pri svojem razpustu zadostiti svojim dolžnostim in kaj je v ta namem že ukrenilo.

Delovanje ustanovnega društva glede nadzоровanja in kontrole uprave hranilnice, je natančno označiti. Posebno je pa določiti, kak vpliv naj ima društvo na volitev upravnih organov, na poslovanje hranilnice in na upravo blagajne in kako naj posamezni člani društva, ako prevzamejo del upravnih poslov, to izvršujejo brezplačno in brez škode za neodvisno nadzоровanje in kontrolo s strani društva. Pri tem ima veljati kot splošno načelo, da so vsi člani društva in za upravo nameščeni organi od plodonosne uporabe hranilničnih denarjev izključeni, in da se jim nikdar ne smejo dovoljevati posojila iz hranilničnih sredstev.

Pri hranilnicah, katere ustanove občine, morajo te skrbeti za upravo, bodisi da imajo za to sposobne organe že na razpolago, bodisi da jih šele namestijo. Glede jamstva, ki zadene občino, se uporabljajo zmiselnost oni predpisi, ki obstoje za upravljanje občinskega premoženja. Hranilnice pa morajo vendar vedno ustanoviti poseben zaklad, ki je glede shranjevanja in zaračunavanja popolnoma ločen od blagajnic komunalne uprave.

§ 23.

Pravila vsake hranilnice morajo izrečno določati, da se vsled spremenjenih okoliščin ali iz drugih važnih vzrokov morejo pravila spremeniti s postavno odobritvijo, kakor je ta predpisana v § 4. za prvotna pravila. V slučaju, da so te spremembe take, da se tičejo pravic strank, je to javno razglasiti s pristavkom, da jim je na prosto voljo dano, svoje vloge tekom določene dobe dvigniti.

§ 24.

Vsako posamezno pravilo se mora tako prirediti, da so iz njega vsa pričujoča določila, v kolikor zadevajo kako hranilnico, skupno razvidna, in se mora z odobritvijo vred, katero je treba izposlovati v zmislu § 4., prišiti hranilničnim knjigam.

§ 25.

Ako bi se pokazalo, da je pri kaki posamezni hranilnici vsled posebnih razmer potrebna kaka naredba, ki bi bila v nasprotju s predležnimi splošnimi določili, je treba za to izposlovati Najvišje odobrenje, in se mora ta izjema posebej označiti v pravilih in v hranilničnih knjigah, sklicevaje se na Najvišje dovolilo.

§ 26.

Pritožbe posameznih vlagateljev o nepravilnem postopanju in poslovanju hranilničnih organov se morajo vlagati pri političnih oblastvih, katerim je poverjeno nadzorstvo nad hranilnicami. Ta oblastva potem razsojajo o teh pritožbah s pripomnjo, da je dopusten rekurz na višje oblastvo, in skrbе za to, da se vse nepravilnosti odpravijo.

V vseh drugih slučajih, kjer hranilnice nastopajo kot tožiteljice ali toženke, so pa te podvržene zakonito določenim v pravilih označenim sodiščem.

§ 27.

Vse hranilnice so podvržene nadzorstvu državne uprave, katera mora zlasti kar najskrbneje nadzorovati upravljanje premoženja ter gledati na to, da se vsi predpisi obseženi v tem splošnem regulativu in v posameznih štatutih natančno izpolnujejo.

V ta namen mora imeti dotično politično oblastvo natančno evidenco o stanju hranilnic, in če se pokažejo kaki pomisleki glede popolnega pokritja vlog, mora takoj izdati primerne odredbe, da se vsaka eventualna škoda odvrne.

Poleg tega mora pa politično deželno oblastvo paziti zlasti na to, da režija hranilničnih zavodov ni neprimerno draga, in da se izdajo in izvršujejo primerne odredbe glede kontrole vseh vlog in izplačil ter glede varnega shranjevanja v blagajni se nahajajočih denarjev.

Hranilnice so poleg tega obvezane, predlagati svoje letne upravne proračune in računске sklepe na vpogled dotičnemu deželnemu oblastvu.

Vsaki hranilnici se prida poseben cesarski komisar, kateremu mora biti znano, kako gredo hranilnična opravila, v kakem stanju je njena blagajnica in vse njeno poslovanje. On čuva nad tem, da se izpolnujejo pravila, in ako zapazi kake nedostatke ali nepravilnosti, mora storiti primernim načinom vse, kar je treba, da se vzpostavi red in varnost zavoda. Če je treba, mora poročati deželnemu oblastvu v zmislu danih mu ukazov o stanju zavoda in o svojem uradnem poslovanju.

§ 28.

Hranilnice in zastavljalnice se smejo sicer ustanovljati vsopredno v svrhu medsebojnega podpiranja, vendar se pa mora uprava teh voditi popolnoma ločeno.

§ 29.

Združevanje drugih podjetij, ki deležnikom donšajo dobičke, s hranilnicami ni dopustno.

§ 30.

Hranilnice morajo vsako leto javno priobčevati razkaze o svojem poslovanju in jih ob enem predlagati na vpogled deželnim oblastvom.

Iz teh razkazov mora biti razvidno število vlog, znesek vloženih kapitalov, način, kako so se porabili, koliko imajo terjati vložniki na vlogah in obrestih, koliko je za hranilnico kot prirastek k rezervnemu zakladu preostalo, ter končno stroški za upravo. Razen tega je v teh razkazih objaviti tudi primerjanje vseh teh podatkov z rezultati prejšnjih let.

§ 31.

Deželna oblastva morajo gledati na to, da že obstoječe hranilnice uredijo tekom enega leta svoje poslovanje v zmislu določil predležnih predpisov. Ako bi se izkazalo, da je treba kakih izjem, je za dovolitev teh prositi na višjem mestu.

§ 32.

Vložne knjižice že obstoječih hranilnic obdrže glede vseh vlagateljem pristojnih pravic tudi po § 31. odrejenem obnovljenju pravil svojo veljavnost.

V kolikor pa obstoječe vloge po svojih zneskih in lastnostih ne odgovarjajo določilom tega pravilnika, jih morajo hranilnice po izvršeni obnovitvi svojih pravil polagoma odpovedati in izplačati.

§ 33.

Pri sestavi pravil je izrečno navesti, ali je hranilnično društvo, ki se je ustanovilo, trajno ali samo začasno, in ali naj vsled razpusta društva tudi hranilnica sama kot zavod preneha ali pa obstoja nadalje. Ako se potem tako društvo dejansko razide, je dolžnost cesarskega komisarja, da varuje pravice vlagateljev. Sicer je pa pri prenehanju hranilnic in hranilničnih društev vporabljeni tozadevna določila zasebnega prava in splošna pravila o zasebnih društvih.

Vsaka taka odredba, kakor tudi načrt za njeno izvršitev se pa mora poprej predložiti v Najvišje odobrenje. Pri tem je natančno izkazati vsa sredstva, ki so potrebna za popolno izpolnitev vseh obveznosti društva napram vdeležnikom. Pod temi modalitetami si morajo tudi občine, če so s sklepom, kakor je predpisan po določilu § 3. sklenile razpust po njih ustanovljene hranilnice, izposlovati Najvišje odobrenje.

Rezervni zaklad razpuščene hranilnice se mora v takih slučajih vedno določiti za dobrodelne in obče-koristne lokalne namene po § 12.

Opravični red za poslovanje občinskega odbora in občinskega starešinstva.

Pogostokrat pride župan v položaj, da ne vé, kako mu je voditi seje občinskega odbora in kako mu je postopati v slučajih, če n. pr. vsled nemirov pri odborovi seji bodisi od strani odbornikov bodisi od strani poslušalcev ni več mogoče, da bi se seja nemoteno izvršila. — Za take in enake slučaje občinski red ne daje županu dovolj sredstev, da bi mogel uspešno nastopati, zlasti ker sicer določa § 47. obč. reda, da župan lahko ukaže poslušalcem, naj se odstranijo, ne določa pa, kaj storiti, če njegovemu ukazu ne slede.

Vsled tega je priporočljivo, da vsak občinski odbor sklene za svoje poslovanje, obenem pa tudi za poslovanje občinskega starešinstva poseben opravični (poslovni) red, kakor določa § 48. občinskega reda.

Ker smo bili naprošeni, dati nekaj navodil, kako sestaviti tak opravični red, naznanjamo za sedaj tem potom, da namerava deželni odbor — kakor smo se informirali — sestaviti vzorni opravični red v načrtu, ki se dopsilje županstvom, da potem po dotičnem vzorcu sklene vsak občinski odbor krajevnim razmeram v vsaki občini primeren opravični red.

Zaradi tega pa se ni treba občinam, ki žele imeti opravične rede takoj, odlašati s sklepom, da se takoj uvedejo. Potrebno bi bilo to zlasti ondi, ker je uspešno delovanje občinskih odborov če ne onemogočeno, pa vsaj otežkočeno vsled preprirov pri občinskih sejah.

Žal, da nam danes ni mogoče ravno z ozirom na to, ker bo načrt deželnega odbora v doglednem času gotov, priobčiti lastnega vzorca za tak opravični red. Če želi kako županstvo uvesti opravični red takoj, naj ga sklene občinski odbor in županstvo naj ga predloži deželnemu odboru v odobrenje.

Za sestavo opravičnika pa naj se določi poseben odsek najinteligentnejših občinskih zastopnikov.

Županski shod v Radovljici.*)

(Dalje.)

K drugi točki dnevnega reda govori dež. komisar dr. Rutar in sicer na kratko o občinskih sejah po § 41. obč. reda. — Sklicanje ni potreba, da bi bilo pisмено, da je le vsak obveščen. Zapisnikov ni treba podpisovati celému odboru. Opozarja na način glasovanja; glasuje se tudi lahko z listki, na primer če se glasuje za imenovanje tajnika. Vsak občan ima pravico zahtevati prepis zapisnika.

*) Opomba. — Zaradi druge tvarine smo v preteklem letu prekinili poročila o županskih shodih. — Priobčevanje nadaljujemo letos in bomo prinesli poročila o vseh županskih shodih.

Poslanec Piber stavi nasvet, naj se zapisniki pišejo takoj pri seji (sproti), ne pa da se le skicirajo.

Deželni odbornik dr. Pegan pripomni, da je to itak že utemeljeno v postavi sami.

(Občinski red pravi v § 48., naj se sklepi zapisujejo v zapisnik, to se pa more tolmačiti le tako, naj se pišejo takoj pri seji.)

Vprašanje: Kako je smatrati določilo glede nadpolovične večine?

Odgovor: Seja mora biti predvsem sklepna. Kdor je pri seji navzoč, mora itak glasovati in se temu ne more odtegniti, ker se glasuje ali ustno, ali pa tako, da se vstane ali obsedi. Pri ustnem glasovanju bi k večjemu mogel kdo izjaviti, da ne glasuje. Sicer pa je za veljavnost sklepa treba nadpolovične večine navzočih (pričujočih), ne pa glasujočih.

Vprašanje: Kako postopati v slučaju, ako se kdo odstrani, ker ne sme glasovati, in vsled tega seja ni več sklepna?

Odgovor: V tem slučaju mora župan poskrbeti za namestnika, ali odložiti sejo oziroma — kar bi bilo še najbolje — odstaviti dotično točko z dnevnega reda.

Vprašanje: Kaj storiti v slučaju, če je navzoč med poslušalci kdo, ki je interesiran na stvari, ki je v razpravi?

Odgovor: V takem slučaju naj bi se vršila tajna seja. Važen vzrok za to bi bila navzočnost kakega magnata, ki bi s tem vplival na glasovanje.

Tajno sejo mora skleniti odbor.

Vprašanje: Do ktere kolena sorodstva se morajo odstraniti odborniki, če se sklepa o njihovih zadevah?

Odgovor: Do drugega kolena, kot določa postava. Glede svaštva je pomniti, da je žena v svaštvu le z bratom svojega moža in obratno.

Vprašanje: Kdo lahko zahteva tajno sejo?

Odgovor: Zahtevati ima pravico vsak odbornik in župan mora poskrbeti za odborov sklep.

Pripomni pa je tu, da mora biti na vpogled tudi zapisnik tajne seje. V zapisnik naj se piše le predlog in sklep. Zapisati se mora kdo predlaga, vtemeljevanje (debata) pa ne; tudi ne kdo glasuje.

Župan ima pravico, kak odborov sklep oziroma izvršitev ustaviti.

Glasovanje županovo pa napravi vsak sklep neveljaven, razven če dirimira, t. j. če odloči pri enakem številu glasov s svojim glasom.

Nadaljujoč razpravo o občinskih sejah opozarja predavatelj dr. Rutar, da ima izvrševati odborove sklepe občinsko starešinstvo, torej ne samo župan.

Da bi moral sestaviti župan dnevni red, to ni predpisano; če se pa to sklene ali zahteva, se seveda mora zgoditi.

Govornik razpravlja nadalje o zastopanju občine; na zunaj jo zastopa župan. Kazenska pravica obstoji v izvrševanju lokalne policije. Postopati se mora pri

tem pravilno. Predvsem se mora stranka povabiti. Kar diktirati kazen — meni nič, tebi nič — ne gre. Župan da lahko stranko v svrhu zaslišanja privedi po orožnikih, (seveda potom okrajnega glavarstva). Pri kaznovanju so merodajne lahko tudi izpovedbe prič. Globe smejo znašati do 20 K ali 48 ur zapora. Drugih kazni občina ne more naložiti. (Kako se kaznuje, določa § 58. občinskega reda.)

Vprašanje: Ali velja splošno le kazen do 20 K?

Odgovor: Pri policijskih prestopkih (§ 59. obč. reda) pač; izjema pa je, če kaka druga postava kaj drugega določa. (N. pr. prestopke radi nedovoljenih plesov po dekretu dvorne pisarne iz leta 1827; gl. „Obč. Upr.“ št. 4. iz leta 1912. Op. ur.).

Vprašanje: Kam gredo pritožbe proti obsodbi po občinskem kazenskem senatu?

Odgovor: Ker se izvršuje kaznovanje v prenešenem delokrogu, se morajo vlagati pritožbe na okrajno glavarstvo.

Vprašanje: Kje naj se prestopi zaporna kazen?

Odgovor: Če županstva nimajo lastnih zaporov, je treba obsodbo naznaniti okrajnemu glavarstvu, da preskrbi izvršbo.

Vprašanje: Ali se sme kaznovati tudi mladoletne?

Odgovor: Tudi, če so že izpolnili 14 leto.

(Dalje prih.)

Reševanje uradnih spisov.

V 6. številki V. letnika „Občinske Uprave“ (I. 1910) smo podali kratko navodilo, kako naj se rešujejo uradni dopisi od prejema nadalje. — Na to navodilo so pa županstva menda pozabila, ker se prepogosto opaža, da niti najprvega, kar morajo storiti na spisih, ne izvrše.

Na prejetih spisih namreč ne zapišejo dneva prejema in dotične opravilne (vložne) številke. In vendar je to prvo, kar se mora storiti takoj po vpisu v vložnem zapisniku. — Zakaj?

Navesti hočemo zgled. — Županstvo v H. je prejelo odlok okrajnega glavarstva, s katerim se je razveljavil v neki zadevi sklep občinskega odbora. — Dopustna pa je bila pritožba na deželno vlado v 14 dneh. — Županstvo se je obrnilo na neko pisarno s prošnjo za navodila glede pritožbe. — Odlok ima datum okrajnega glavarstva z dne 6. januarja, županstvo pa ga je poslalo sem dne 27. januarja, nikjer pa ni razvidno, kdaj ga je županstvo prejelo. — Kdo in kako pa naj sedaj ve, ali je sploh še čas za pritožbo, ker je vmes 21 dni.

Ni dvoma, da je bil rok zamujen, zato je bilo brez pomena in škoda za čas, da bi se bila delala pritožba.

Takih slučajev pa se zgodi vse polno, in le nemarnost je kriva, če trpi kdo škodo, ker je zamujen pritožbeni rok. — Zato smatramo kot svojo dolžnost

nujno priporočati županstvom, naj posveté vso pozornost pravilnemu in točnemu poslovanju.

Naj si nabavijo vsa županstva za takozvano prezentiranje uradnih spisov takoj po prejemu — posebne šampilije v primerni, morda taki-le ali slični obliki:

„Županstvo v.“

Prejeto dne

št.“

Mnogo županstev je celo še sedaj, ki na spisih sploh ne zabeležujejo dneva prejema in vložne številke, da celo takih, ki prejetih spisov niti ne vpisujejo v vložni zapisnik. — To je pač skrajna malomarnost, in toliko dela pa v resnici ni pri občinah, da bi se vsaj to redno ne izvrševalo.

Zato torej še enkrat nujno priporočamo županstvom, naj pazno preberejo uvodom omenjeni pouk, pa naj se tudi po njem ravna.

Iz II. seje dežel. odbora kranjskega dne 25. januarija 1913.

Deželne elektrarne.

Elektrarna ob Završnici. Za odstop potrebnega sveta za daljnovode v okraju Radovljica se napravijo pogodbe s prizadetimi posestniki. Potrebovale se ne bodo cele parcele, ampak le posamezni deli, kjer se bodo postavili drogovi.

Dohava drogov in sicer 500 komadov po 11 m dolgih in 1000 komadov po 10 m dolgih iz mecesnovega lesa se odda ponudniku Jalenu in Čopu.

Ker se pri gradnji te elektrarne rabi veliko železnine, cementa i. t. d., se naprosi železniško ravnateljstvo v Trstu, da dovoli postaviti oder in dvigalo v svrhu odkladanja tega materiala pri postajališču v Žirovnici in da dovoli prevažanje vagonov iz Javornika v Žirovnico.

Glede zgradbe deželne elektrarne ob Ljubljani, ki naj bi bila zvezana z elektrarno ob Završnici, se bo vršilo pogajanje z mestno občino ljubljansko, ki namerava tudi zgraditi hidroelektrično centralo.

Vodovodi.

Deželnemu zboru se predloži zakonski načrt za zgradbo vodovoda Stari trg pri Črnomlju. Stroški so proračunani na 280.000 K.

Razno.

Najvišjo sankcijo je zadobil zakonski načrt glede zgradbe ceste Žiri-Rovte in vodopravni zakon.

V kuratorij deškega zavetišča za zanemarjeno mladino II. in IV. deške ljudske šole v Ljubljani na Prulah se imenuje deželni odbornik dr. Ivan Zajec.

V odbor obrtno nadaljevalne šole v Žireh se imenuje kot zastopnik deželnega odbora Josip Logar, župnik v Žireh.

V pozitivnem kompetenčnem konfliktu med sodiščem in deželnim odborom glede ubožnega odstotka (slučaj Žužemberk) je razsodilo c. kr. državno sodišče na Dunaju v prilog deželnemu odboru. (O tem slučaju bomo natančneje poročali v prihodnji številki.)

Dnevi za sprejemanje strank pri deželnem odboru.

Deželni glavar dr. Ivan Šusteršič ta čas nima stalno določenih uradnih dni za sprejemanje strank. — Dan sprejemanja se vselej nekaj dni popred objavi po časopisih.

Namestnik deželnega glavarja dr. Evgen Lampe sprejema vsako sredo in soboto od 10. ure dop. do 1/2 1. ure pop.

Referent za občinske zadeve dež. odbornik dr. Vladislav Pegan sprejema vsak ponedeljek in četrtek od 10. ure dop. do 1. ure pop.

Deželni odbornik dr. Ivan Zajec, referent za šolstvo i. t. d., sprejema vsak dan (izvzemši nedelje in praznike) od 11. do 12. ure dop.

Deželni odbornik dr. Karel Triller sprejema ob ponedeljkih, četrtkih in sobotah od 9. do 10. ure dopoldne.

Deželni odbornik grof Barbo sprejema ob sobotah od 11. ure dop. do 1. ure pop.

Vprašanja in odgovori.

6. Raznim vprašalcem.

Vprašanje:

Ali je županstvo opravičeno pobirati občinsko naklado tudi od onega žganja, kojega kuhanje je prosto državnega davka in ki se doma porabi?

Odgovor:

Na enaka vprašanja je bilo priobčenih že več pojasnil v našem listu, n. pr. v št. 22. iz leta 1912 na strani 175. (vpr. in odg. št. 163), pa tudi v prejšnjih letnikih.

Pripetilo se je pa v zadnjem času, da se je obrnilo več strank na c. kr. finančno ravnanstvo v Ljubljani z enakim vprašanjem in je to dalo povod raznim popolnoma nepotrebnim poizvedbam po finančnih organih, naposled pa je prišlo v rešitev deželnemu odboru.

Da se bodo vedela županstva v prihodnje ravnati in dajati strankam potrebna pojasnila, priobčujemo tozadevno izjavo nadzorništva deželne naklade, ki se glasi:

V zmislu § 3. ukaza c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 31. decembra 1904, št. 24.743 (dež. zakonik št. 1 iz leta 1905) so občinski nakladi podvržene vse one množine žganja, ki se v občinskem ozemlju porabijo, torej tudi žganje, katero kmetovalci izkuhajo iz domačih pridelkov, za domačo porabo, in ki je sicer prosto državnega davka.

Izvzeto od plačila občinske naklade je le žganje, ki je kakor prosto državnega davka navedeno v § 6.

zakona o davku na žganje z dne 20. junija 1888, drž. zak. št. 95, oziroma v II. delu cesarskega ukaza z dne 17. julija 1899, drž. zak. št. 120. — To je namreč žganje, ki se rabi za obrtne namene: za izdelovanje kisa, za kuhanje, kurjavo, razsvetljavo, snaženje ter v zdravilne in zdravstvene namene.

Ako torej občina izterjuje po deželnem dacarju v občinsko naklado tudi od privatnikov za tisto žganje, ki so je izdelali iz domačih pridelkov, za domačo rabo in državne užitnine prosto, postopa popolnoma pravilno in je to v zmislu tozadevnih predpisov.

S tem so enkrat za vselej dana zadostna pojasnila in tudi mi na enaka vprašanja ne bomo več odgovarjali.

7. Gospod K. K. v P.

Vprašanje:

V davčno občino A. spadate dve vasi B. in C. — Vsaka teh vasi ima svoj gospodarski odbor. — V tej davčni občini ima več oseb predpisan davek od kake parcele, drugače so pa le-te osebe posestniki, ki stanujejo v sosednjih občinah, ali pa tudi v kaki drugi davčni občini tukajšnje občine. — V kateri volilni imenik — ali v onega vasi B. ali C. naj se vpišejo ti davkoplačevalci? Ali naj se vpišejo v oba volilna imenika za vasi B. in C.?

Odgovor:

Za to vprašanje velja smiselno odgovor, ki smo ga priobčili v 12. številki „Občinske Uprave“ l. 1912 na strani 94. pod št. 88. — V ostalem pa so določbe 2. in 3. točke zakona z dne 1. avgusta 1912, dež. zak. št. 49 glede volitev gospodarskih odborov zadosti jasne.

Če ima na primer kak posestnik dvoje posestev, eno v vasi B., drugo v vasi C., se mora ta posestnik kot davkoplačevalec v vsaki vasi tudi vpisati v volilni imenik vsake vasi. — On izvršuje torej volilno pravico za gospodarski odbor posebe za vas B. in posebe za vas C., kakor ima tudi davkoplačevalec, ki mu je predpisan direktni davek od posestev v več občinah, volilno pravico v vseh občinah. — To je gotovo tudi pravično, ker ima vsak posestnik in davkoplačevalec pravico varovati svoje koristi v vsaki vasi, to pa more storiti le z glasovnico, t. j. z izvrševanjem volilne pravice.

8. Gospod I. I. v P.

Vprašanje:

Dva občinska odbornika nista več davkoplačevalca, ker sta postala v pretečenem letu užitkarja. Vendar pa sta se udeležila volitve v krajni šolski svet. — Ali sta smela voliti — in ali sta njuna glasova veljavna vspricho te spremembe?

Odgovor:

Na podobno vprašanje dobite odgovor v 21. številki „Občinske Uprave“ iz leta 1912, stran 167, pod št. 155.

Ker ni nobenega povoda ali naslova, iz katerega naj bi dotična odbornika izgubila odborništvo, se razume samo po sebi, da ne moreta izgubiti pravice voliti v krajni šolski svet. — Oba glasova teh dveh odbornikov se morata torej smatrati ravno tako veljavnim, kot glasovi ostalih odbornikov.

9. Županstvo Št. V. (Notr.)

Vprašanje:

Prosimo pojasnila v sledeči zadevi ubožne oskrbe: Pri nas je oseba, ki je bila svoj čas dokaj imovita, pa je obubožala in je sedaj vsled starosti in bolehnosti nezmožna se sama vzdrževati. Ta oseba ima sina, ki mu sicer oče ni zapustil nikakega premoženja, a si

je sam pridobil toliko, da ima svojo hišo in nekaj zemljišča. — Poleg tega sta še dve hčeri, ena v službi, druga omožena, koje mož ima tudi nekaj posestva. — Pri zadnji hčeri je bila omenjena obubožana oseba, dokler je bila zmožna za delo, nad 10 let brezplačno. Sedaj pa, ko je postala za delo nesposobna, je hči oziroma zet nočeta več imeti, ampak jo naprtiti občini v oskrbo. Občina pa je z reveži grozno obremenjena. — Ali naj se siromak prevzame v občinsko oskrbo, ali pa je morda mogoče doseči, da ga morajo oskrbovati sorodniki? — Prosimo torej sporočila, ali moremo zahtevati, da oskrbuje v prihodnje tega reveža ktera izmed hčeri, ali zet, ali pa je to dolžan njegov sin? Ali moremo zahtevati, da mu skrbe otroci v celoti ali le deloma za prehrano, da bi torej občina ne imela skrbeti zanj, ali pa nekaj otroci in nekaj občina? — Kako naj to zahtevamo, če bi se otroci ali zet še nadalje temu upirali?

Odgovor:

„Sorodniki“, ki se morajo v slučaju ubožnosti medsebojno vzdrževati, so le stariši glede otrok in obratno (otroci glede starišev), — takozvana navzgornja odnosno navzdolna vrsta. — V Vašem slučaju so merodajna določila § 154. občega državlanskega zakonika, ki pravijo: . . . „Če pa pridejo stariši v potrebo, so otroci dolžni jih dostojno vzdrževati.“ Dalje obstoji razsodba najvišjega sodišča z dne 8. januarja 1878, št. 4975, zb. 6778, ki pravi, da gre dolžnost otrok vzdrževati stariše pred dolžnostjo domovne občine.

Ker govori državljanski zakon le o otrocih, morejo biti mišljeni le sinovi in hčere, ne pa tudi zetje. — Potemtakem od one hčere, ki je omožena in če nima lastnega premoženja, ni mogoče zahtevati, da bi vzdrževala očeta, ker je premoženje možovo, t. j. zetovo, ta pa po postavi ni dolžan skrbeti za tasta. — No, od druge hčere, ki je — četudi v varni službi, najbrž — vsaj sodnim potom ne bo mogoče dosti dobiti. Ostane torej še sin; — dolžnost obeh hčera, skrbeti za očeta, seveda ostane.

Vse se lahko potom sodnije prisili k vzdrževanju očeta, če bi se branili izpolnjevati svojo dolžnost.

Občina naj se ravna po določbah § 6. ubožne postave z dne 28. avgusta 1883, dež. zak. št. 17 odnosno po § 23. domovinskega zakona z dne 3. decembra 1863, drž. zak. št. 105. — Če noče ta čas nobeden izmed otrok očeta vzdrževati, ga mora pač prevzeti občina v svojo oskrbo, toda s pridržkom pravice, zahtevati od otrok povračilo izdatkov. — Ako bi se otroci — oziroma sin, ki bi lahko vzdrževali očeta, branili povrniti občini stroške, lahko ta z ozirom na navedene postavne določbe nastopi proti njim sodno pot.

Pripomnimo še, da mora skrbeti več otrok za stariše solidarno (— nerazdelno, t. j. vsi), kakor pravi razsodba najvišjega sodišča z dne 17. januarja 1888, št. 306 zb. 12.001.

Administrativnim potom pa se dolžnost vzdrževanja proti otrokom ne da uveljaviti, ampak le sodnim potom.

10. S. J. iz P.

Vprašanje:

Vsako leto imam navado postaviti svoje izdelke na nekatere sejme v tukajšnji okolici. — Skoz več let postavljam svojo stojnico na eno in isto mesto. — Tako sem hotel storiti tudi letos na sejmu v V. — Ko pripeljem svojo robo tja — vidim, da je na prostor, kamor sem imel jaz navado postavljati svoje blago

skozi celih 25 let, postavila svojo stojnico neka gospa iz Ljubljane, ki je še nikdar ni bilo na ta semenj. — Zahtevam, da se mi umakne s tega mesta; med tem pa pride župan, ki ga še nisem poznal, in odloči, naj ostane gospa, ki je popred prišla, ondi kjer je, češ da postavi stojnico lahko kamor hoče; jaz pa naj jo tudi postavim kamor hočem, sicer me da še s semnja iztirati. Pristavil sem še, da ga tožim za odškodnino in se umaknil. — Po mojem mnenju je ta odredba krivična, kajti če obvelja načelo: kdor pred pride, ta lahko postavi kamor hoče, potem bodo na sejmskih dnevih strašni prepri med prodajalci, ker bo hotel vsak, ne glede na to, da ima kdo drugi starejšo pravico, postaviti svojo stojnico na najboljši prostor. — Zato vprašam:

1. Ali sme res župan v takih zadevah postopati, kakor se mu ljubi, ne glede na pravo?

2. Ali se je kako mogoče upreti takšnim županovim odredbam?

3. Kam je vložiti pritožbo?

Odgovor:

V tej zadevi pač nismo v stanu dati tako določna navodila, da bi se Vi mogli nanja opirati pri oblastvih. Hočemo pa povedati svoje mnenje. — Tožbo proti županu za odškodnino pustimo na strani; tukaj bi Vi vsekako nič ne opravili.

Gre se predvsem za to, imate li Vi kako postavno pravico do enega in istega prostora na sejmišču. Po našem mnenju je nimate, kajti o kakem priposestovanju ne more biti govora. — Vprašati se je torej treba, kdo ima pravico določati tržne prostore na letnih sejmih, ki so vsakemu pristopni, kdor ima obrtno pravico. — Na vsak način spada tržno nadzorstvo v delokrog občine; (§ 28., točka 4. občinskega reda). Kot načelnik krajevnice policije izvršuje nadzorovanje župan. Vendar pa je to nadzorovanje omejeno predvsem na to, da se vzdržuje red, torej da se preprečijo mogoči prepri i. t. d.

Brez dvoma ima dotična občina svoj tržni red. Tega se mora župan držati. Kakšna določila obsega, tega mi seveda ne vemo. Vsled tega ne moremo storiti drugega, nego svetovati Vam, da se obrnete za enkrat na c. kr. okrajno glavarstvo kot obrtno oblastvo.

Odnati koga s sejmišča zaradi kaljenja javnega miru pa se županu ne more odrekati pravice. — Nima pa pravice, koga bodisi stalno ali pa tudi začasno izključiti od prodajanja na sejmu.

11. S. I. iz P.

Vprašanje:

Nek posestnik je nasadil ob javni občinski poti — sicer pa po svojem svetu — navadnega trnja (glog). To trnje bo, ko se razraste, oviralo hojo po javni poti in trgalo ljudem obleko. — Nima li županstvo pravice, da zaukaže vsled zahteve občanov dotičnemu posestniku odstraniti ta plot? — Ravno ta posestnik odlaga ob javni poti debelo kamenje s svoje njive in na ta način pot, ki je že tako silno ozka, še bolj zožuje. — Ima li županstvo pravico in dolžnost prepovedati in zabraniti tako početje? — Kaj storiti, ako bi županstvo ne hotelo ničesar ukreniti?

Odgovor:

Županstvo ima ne le pravico, ampak tudi dolžnost vse ukreniti, da se ne ovira javni promet. — V tem oziru so merodajna določila cestnopolicijskega reda za nedržavne ceste, — zakon z dne 26. septembra 1874, dež. zak. št. 27. — Po § 5 tega zakona mora biti plot

oddaljen najmanj 1 meter od zunanjega robu obcestnega rovišča (jarka). Če je plot zasajen bližje nego v tej predpisani razdalji, ima županstvo dolžnost posestnika prisiliti k temu, da ga presadi. — Glede plotu v predpisani razdalji pa mora županstvo skrbeti, da se vsako leto pristrže in tako ne razraste.

Glede odkladanja kamenja veljajo določila § 7. navedenega zakona, ki to prepoveduje.

Po § 29. cestnopolijskega reda je izvrševanje tega zakona dolžnost župana, in če bi ta svojih dolžnosti ne hotel izvrševati, ga naznanite višjemu oblastvu.

12. S. J. iz P.

Vprašanje:

V neki vasi naše občine je ob javnem potu mnogo zemlje, ki je občinska last in kot taka tudi zaznamovana v zemljiški knjigi in mapi. — Tudi plačuje občina davek. — Zemljo pa uživajo posestniki, ki imajo ob njej svoje vrtove, hiše i. dr. Na ta način so si nekteri prilastili že toliko zemlje, da so javno pot, ki je bila pred nekaj leti več metrov široka, tako zožili, da skoro ni več mogoče voziti po nji. — Tako je zemlja, od ktere plačuje občina davek in ki je bila njena last, nekako v teku 25—30 let prešla vsled nebržnosti merodajnih faktorjev polagoma skoro popolnoma v zasebno last. — Poleg vsega tega, kar bi se še pretrpelo, če bi bila pot prosta, je pa ta tako stisnena, da je vožnja po nji nemogoča. — Vprašam:

1. Kako bi se dala stvar najlože in najbolje urediti? Kaj storiti, če županstvo noče ničesar ukreniti?

2. Kdo je dolžan popravljati zidove in plotove ob javnem potu?

3. Kaj je storiti, če posestnik noče popravljati svojega plotu ob javnih občinskih potih in pusti, da se kamenje vali na pot in zid udara, na ta način pa zožuje pot in ovira promet? — In kaj, če tudi županstvo noče ničesar ukreniti?

Odgovor:

V kolikor se tiče to vprašanje izvrševanja cestnopolijskega reda, veljajo tudi v tem slučaju določbe, ki smo jih navedli v prejšnjem odgovoru. — Za vse nedostatke pri javnih (občinskih) potih in za to, da se odpravijo, mora skrbeti župan. — Ako tega noče storiti, je treba, da se stvar naznani deželnemu odboru, ki bo že našel sredstva, da se spravi pot v dober stan.

Samooobsebi se razume, da mora ograje, bodisi zidove ali plotove, vzdrževati lastnik sam. — Če je promet oviran na način, ki ogrožuje javno varnost, se lahko odredi, da se pot enostavno zapre.

Druga stvar pa je zoževanje poti s prilaščanjem zemlje od strani mejašev. V tem pogledu županstva mnogokrat greše, ker ne pazijo na občinska pota. — Opozorjamo Vas pa, da je v tem slučaju mogoče priposestevanje še le v 40 letih; (§ 1472. občega državlanskega zakonika). — Če ta doba še ni potekla, ne bo nobene težave privzeti ostalo zemljo k občinski poti, da bo dobila prvotno širjavo.

Postopanje je prav tisto, kakor smo zgoraj navedli.

13. R. K. — Borovnica.

Vprašanje:

Gostilničar, ki hoče izvrševati o priliki ljudske veselice, žeganja i. t. d. svojo gostilničarsko obrt zunaj v to določenih prostorov — ali potrebuje v ta namen posebnega dovoljenja od glavarstva, ali mu zadostuje od županstva za vsak slučaj posebe izdana licenca?

Odgovor:

Vsak gostilničar mora imeti za tak slučaj dovoljenje (licenco) obrtnega oblastva (okrajnega glavarstva). — Tako določa § 20. a) novele k obrtnemu redu iz leta 1907; glej tudi § 20. a) razglasa trgovinskega ministra in ministra za notranje stvari z dne 16. avgusta 1907 drž. zak. št. 199. — Županstvo mu takega dovoljenja ne more dati.

Licence, ki jih izdaja županstvo za godbene in plesne ter druge prireditve, nimajo s tem ničesar opraviti. — Če hoče imeti dotični gostilničar tudi to, se mora seveda posebe obrniti na županstvo onega kraja, kjer namerava točiti oziroma prirediti veselico.

14. R. K. — Borovnica.

Vprašanje:

Kaj storiti, ako gostilničar prireja ples brez licence, ker sploh zanjo prosil ni, ali mu je bila odrečena, — pa menda iz miroljubnosti župan tega ne kaznuje?

Odgovor:

Ker velja za ta slučaj domači rek, ki pravi, da „kjer ni tožnika — ni sodnika“ — ne preostaje drugega, nego da kak drug občan naznani dotični prestopok kompetentnemu oblastvu, seveda predno zastara. — Slednje se zgodi po treh mesecih.

Čudimo se „miroljubnosti“ županovi, ki sega tako daleč, da niti ne izvršuje svoje dolžnosti. — Če že noče sam uvesti kazenskega postopanja, pa mora vsaj vsak prestopok naznani okrajnemu glavarstvu. — Na ta način bi bila tudi druga oblastva lahko „miroljubna“, — toda potem sejenja vse upravno življenje. — Ne bo škodovalo, če zasledujete te vrste „miroljubnosti“, pa konkretne slučaje naznanite deželnemu odboru.

Kaj pa občinske takse: ali se plačujejo?

15. Županstvo M.

Vprašanje:

Ali sta dovoljena godba in ples za svate na ženitninah, ne da bi kdo vprašal za dovoljenje? Županstvo je to prepovedalo, a ni noben ubogal. Kako je sedaj postopati? Ali in za koliko se lahko kaznuje?

Odgovor:

Za godbene in plesne prireditve na ženitninah ne obstoji nobeno posebno določilo. — Če je svatba v zasebni hiši in godba s plesom za povabljene goste (svate), potem po sedanjih navadi ni bilo treba za to dovoljenja županstva, da bi bilo duhu taksne postave popolnoma odgovarjajoče, ako bi se tudi v takih slučajih pobirala taksa od godcev, in bi torej moralo dati županstvo dovoljenje tudi za te vrste prireditve. — Vsekako bo treba, da rešijo to vprašanje oblastva, in bi bilo dobro sprožiti stvar uradnim putem.

Kakor hitro pa se je vršila ženitnina v gostilni, torej v javnem lokalu, je dobila plesna prireditev značaj javnosti, in ima županstvo vse one pravice, kot pri drugih plesnih prireditvah.

V tem slučaju se lahko postopa po dvornem dekretu iz leta 1827., ki je priobčen v 4. številki „Občinske Uprave“ leta 1912.

Raznoterosti.

Napoved za osebno-dohodninski in rentni davek. — Doslej so se morale te napovedi (pri do-

hodkih od 2000 K nadalje obvezno) vlagati do 31. januarja vsakega leta. — Letos je ta rok podaljšan in se imajo vlagati napovedi v času od 15. februarja do 15. marca 1913. — To podaljšanje je v zvezi z davčno preosnovo, s katero se bo pečal državni zbor v prihodnjih dneh, in po kateri se ima zvišati osebno-dohodninski in rentni davek. Premenljivi dohodki se odslej ne bodo obdavčili po poprečnini zadnjih 3 let, ampak po znesku, ki so ga v pretečenem letu resnično dosegli. Tako ne bo med stalnimi in postranskimi spremenljivimi dohodki nobenega razločka več. —

Glede sestave napovedi opozarjamo na postavno dopustne odbitke od dohodkov, kot: obresti dolgov, zavarovalne premije, i. t. d. — Posebe naj se navedejo družinski udje davčnega zavezanca, za katere mora skrbeti; to so zlasti otroci, stariši, vnuki i. t. d. Navedejo naj se po stanju s 1. januarjem 1913.

Opozarjamo,

da imamo v zalogi več popolnih, vezanih letnikov „Občinske Uprave“, izvzemši 1. letnik. — Na razpolago je tudi še več izvodov „indeksa“ za vse

letnike. Na ta način smo v stanu postreči tudi novim naročnikom, ki bi želeli imeti še starejše letnike. —

Prosimo,

da blagovolijo cenjeni naročniki poravnati naročnino za naprej, zaostali plačniki tudi za nazaj, da nam prihranijo delo in opominjevalne stroške.

Priporočajte, širite „Občinsko Upravo!“

Listnica uredništva.

Gosp. S. J. iz P. — Vaša vprašanja se nam niso zdela tako zelo nujna. Moramo Vas pa opozoriti, da smo rabili natančno dve uri, predno smo mogli samo prebrati jih in jim dati primerno obliko. Za prihodnje Vas pač prosimo — pa ponovno vse druge vpraševalce obenem: Bodite kratki! In pa pišite razločno, ne s svinčnikom. Saj ima urednik oči tudi še za kaj drugega, nego za slabo pisana vprašanja.

Kakor pa imamo mi potrpljenje z Vami — imejte ga še Vi z nami!

Zahvala in prošnja.

Vsem slavnim slovenskim županstvom, ki so se spomnila svoje rodoljubne dolžnosti in so naročila srečke „Slovenske Straže“, **najiskrenejša zahvala** v imenu vseh trpečih obmejnih bratov.

Pri tej priliki prosimo vsa slavna slovenska županstva, naj stoje našemu narodnoobrambnemu delu zvesto ob strani, da rešimo, kar se izpod grabežljivih tujčevih rok še rešiti da. Vsako nemško županstvo podpira „Schulverein“ in „Südmarko“, vsako laško županstvo podpira potujčevalno delo „Lege Nazionale“, — **slovenska županstva naj pa vsa podpirajo „Slovensko Stražo“ z rednim letnim doneskom.**

Prosimo vsa slavna slovenska županstva, naj sklenejo v svojih sejah

- 1.) **redno letno podporo „Slovenski Straži“** — vsaka občina po svojih denarnih močeh;
- 2.) da svoje uradne spise **kolkujejo z narodnim kolkom „Stražar“** (kolek 2 vin.), pri naročilih nad 100 komadov 20% (odstotkov) popusta;
- 3.) vsa slovenska županstva naj rabijo samo **papir, ki je v založbi „Slovenske Straže“**. Pišite pisarni „Slovenske Straže“ po vzorce!
- 4.) vsako županstvo naj naroči **sliko dež. glavarja dr. Šusteršiča** za uradne prostore in šole; slika 2 K, dve sliki 3 K;
- 5.) ktera občina zmore, naj po „Slovenski Straži“ naroči **skioptikon** v izobraževalne namene v občini. Pišite po podatke „Slovenski Straži“.

Domovina Vas vse nujno kliče na to delo!

Načelstvo „Slovenske Straže“.